

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв

ОСНОВИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I-II рівнів акредитації

Спеціальності: “Бібліотечна справа”, “Діловодство”

Київ – 2005

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних
закладів культури і мистецтв

ОСНОВИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Програма
для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації

Спеціальності: “Бібліотечна справа”, “Діловодство”

Видання здійснено на замовлення Державного методичного центру
навчальних закладів культури і мистецтв України

ОСНОВИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА

Програма для вищих навчальних закладів культури і мистецтв
I–II рівнів акредитації, – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. – 28 с.

Укладач:	Н. І. Моторна – викладач бібліотечних дисциплін та діловодства Тульчинського училища культури
Рецензенти:	Г. С. Проценко – голова предметно-циклової комісії бібліотечних дисциплін Житомирського училища культури і мистецтв ім. І. Огієнка Т. М. Бутинець – голова предметно-циклової комісії бібліотечних дисциплін Львівського державного училища культури і мистецтв
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько
Редактор	Є. Д. Колесник

Підписано до друку 02.12.05 р. Гарнітура Times
Формат 60×84_{1/16}. Папір офсетний. Друк офсетний.
Обл.-вид. арк. 1,75. Наклад 100 прим.

Видавництво «Нова Книга» м. Вінниця, вул. Стеценка, 46/85
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції ДК №103 від 30.06.2000 р.
Тел. (0432)52-34-80, 52-34-82 Факс 52-34-81
E-mail: newbook1@vinnitsa.com
www.novaknyha.com.ua

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури
і мистецтв України, 2005

Пояснювальна записка

Програма курсу “ОСНОВИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА” складена з урахуванням змін, що відбулися у системі підготовки бібліотечних кадрів на Україні та у відповідності до нового навчального плану для училищ культури.

“Основи документознавства” є однією з провідних дисциплін по підготовці фахівців з спеціальностей: “Бібліотечна справа”, “Діловодство”.

Мета курсу – надати студентам теоретичні знання про зміст, структуру, функції та класифікацію документів, які складають основу фонду та використовуються в діяльності бібліотек, Інформаційних центрів, видавництва, архівів, музеїв, служб діловодства та інших документально-інформаційних структур, прищепити навички їх вивчення, аналізу і використання в роботі.

Навчальна програма складається з трьох розділів.

Перший розділ передбачає вивчення первинних і вторинних документів як джерел інформації, їх класифікації в залежності від різних ознак.

Другий розділ пропонує вивчення типології видань, їх характеристики, цільового і читацького призначення. В структуру та наповнення даного розділу входять зміни, які сталися на документальному ринку України за останні роки, актуальні питання наповнення книжкового ринку документами різних видів.

Третій розділ програми передбачає вивчення документів на сучасних носіях інформації, а саме: перфорованого, мікрографічного, магнітного, оптичного, голографічного документів. У розділі розглядаються їх особливості та призначення.

У навчальній програмі деталізована класифікація видів та підвидів текстових та нетекстових видань.

Після кожної теми пропонується тематика самостійних, лабораторно-практичних робіт, що мають бути проведені, а також поставлені вимоги до студентів по вивченню теми.

Навчальну програму складено на основі програми: Костюченко Г. А. Основи документознавства. – К., 1994. Зміни і доповнення до програми внесено викладачем бібліотечних дисциплін та діловодства Моторною Н. І. обговорено та затверджено на засіданні циклової комісії бібліотечних дисциплін та діловодства.

Тематичний план

№ п/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин				
		Всього	Теор.	Практ.	Інд.	Самост.
	Вступ.	1	1			
	Розділ І.					
	Документи, їх класифікація					
1.	Документ як система інформації	1	1			
2.	Класифікація документів	10	2	4		4
3.	Книга – різновидність документа	8	2	4		2
	Розділ ІІ.					
	Видання. Типологія видань.					
4.	Неперіодичні текстові видання	9	4	4	1	
4.1	Видання, в залежності від читацького призначення і характеру інформації	13	4	4	1	4
	Контрольна робота	2		2		
4.1.1	Видання в залежності від цільового призначення і характеру інформації	17	4	4	1	9
4.2	Видання за складом тексту і структурою	5	2	2		1
4.3	Видання за ступенем АСОД	4		2	1	1
5.	Серіальні видання					
5.1	Періодичні видання	10	2	6		2
5.2	Видання, що продовжуються	2		2		
6.	Нетекстові видання	2	2			
6.1	Картографічні видання	1				1
6.2	Нотні видання	1				1
6.3	Образотворчі видання	2		2		
7.	Видання для дітей	2	2			
7.1	Неперіодичні видання для дітей	5	2	2		1
7.2	Періодичні видання і видання, що продовжуються для дітей	7	2	2		3
	Розділ ІІІ.					
8.	Документи на сучасних носіях інформації	4	2			2
	Контрольна робота	2		2		
	ВСЬОГО:	108	30	42	4	32

ВСТУП

Зміст дисципліни, її значення в підготовці бібліотекаря. Місце дисципліни в системі інтегрованого курсу “Документознавство”, її зв’язок з іншими спеціальними дисциплінами.

РОЗДІЛ І. ДОКУМЕНТИ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Тема 1. Документ як система інформації

Зміст теми

Визначення документа як матеріального носія інформації.

Характеристика документа як системного об’єкта. Якості, ознаки, функції документа. Інформаційна та матеріальна складова документа, його структура.

Поняття інформації. Закон України “Про інформацію”.

Види інформації за сферою виникнення, за способом сприйняття і передачі, за суспільним призначенням. Масова і спеціальна інформація. Властивості інформації. Вимоги до неї: загальнодоступність, достовірність, актуальність, своєчасність та інші.

Зміст поняття “споживач інформації”. Класифікація споживачів інформації різних документально-інформаційних структур.

Мета: закласти основи знань для визначення документа як матеріального носія інформації.

Студенти повинні:

Знати: визначення поняття “документ”, “інформація”, види інформації за різними ознаками, властивості і вимоги до неї.

Вміти: розрізняти поняття “споживач інформації”, “читач”, класифікувати споживачів інформації різних ДІС.

Самостійна робота

Поняття “Документ”, історичний розвиток його значень.

1. Походження терміна “документ”.
2. Емпіричні уявлення про документ.
3. Різні значення документа /поняття/

Формою самостійної роботи є ведення “Зошита для самостійних робіт”.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017 – 95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
2. ДСТУ 2392 – 94 Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення. – К., 1994.
3. Кулешів С. Про значення поняття “документ” //Бібл. вісник. – №1. – 1995. – С. 1–4.
4. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 5–9.
5. Швецова-Водка Г. М. Типологія документа: Навч. пос. – К.: Кн. Палата України, 1998. – С. 6–15.
6. Швецова-Водка Г. М. Функции и свойства документа в системе документальных коммуникаций //Книга: Исслед. и материалы. – М., 1994. – С. 37–57; 69.

Тема 2. Класифікація документів по ДІС.

Зміст теми

Визначення поняття “класифікація”. Види класифікації: ієрархічна, фасетна. Різновидність документів в залежності від різних ознак. Документи за знаковою системою подання інформації: текстові, іконічні, ідеографічні, трьох вимірювань, машинозчитувальні, аудіальні.

Первинні документи, як джерела, що містять первинну інформацію.

Опубліковані документи: неперіодичні, періодичні, документи, що продовжуються.

Неопубліковані документи: звіти про науково-дослідницькі конструкторські роботи, дисертації і автореферати дисертації, препринти, депоновані рукописи та ін.

Документи, що не публікуються, як джерела інформації одноразового використання. Адміністративні-господарські, організаційно-розпоряджувальні, планово-економічні, фінансово-бухгалтерські та інші документи.

Вторинні документи як результат аналітико-синтетичної обробки документів. Види вторинних документів.

Загальна характеристика інформаційних документів: бібліографічних, реферативних, оглядових видань.

Бібліографічні посібники, їх особливості. Типи, форми видань і публікації.

Документи різних документально-інформаційних структур: бібліотек, органів науково-технічної інформації, архівів, музеїв.

Їх особливості і основні види.

Мета: закласти основи визначення поняття “класифікація”, її видів.

Сформувати розуміння понять первинні і вторинні документи.

Студенти повинні:

Знати: визначення поняття “класифікація”, види класифікацій, види документів за знаковою системою подання інформації, первинні документи як джерела, що містять первинну інформацію, вторинні документи як результат аналітико-синтетичної обробки документів.

Вміти: аналізувати документи в залежності від різних ознак.

Самостійна робота

Функціональна сутність поняття “документ”. Класифікація документів.

1. Функціональне визначення поняття “документ”.

2. Значення класифікації документів.

3. Класифікація документів за різними ознаками.

Формою самостійної роботи є ведення “Зошита для самостійних робіт”.

Практичні заняття:

1. Аналіз документів різних типів з однаковою системою подання інформації.

2. Аналіз видів документів в залежності від різних ознак.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017 – 95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47с.

2. Кушнарєнко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 181–191.
3. Швецова-Водка Г. Н. Книга и документ: соотношение понятий // Книга: Исслед. и материалы. – М., 1994. – С. 68. – С. 19–37.

Тема 3. Книга – різновидність документа

Зміст теми

Книга як основний вид документа в складі фонду бібліотеки. Світове книговидання і випуск документів на Україні. Національна книга: стан, причини, наслідки, перспективи.

Шлях книги від рукопису до друкованого видання.

Видавниче оформлення книги. Книга як цілісний художній ансамбль.

Елементи видавничого оформлення книги: формат видання, друковані аркуші, сигнатура, сигнатура з зірочкою, норма колонцифри, пагінація, колонтитул, гравюра, буквиця, заставка, кінцівка, фронтиспис, форзац, титульний лист, шмуцтитул, оправа, обкладинка, суперобкладинка, футляр екслібрис та ін. Структура книги. Вступна частина. Основний текст. Заклучна частина.

Додатки. Науково-довідковий апарат книги.

Мета: дати уявлення про роль книги, як основного виду документа у складі фонду бібліотеки, про шлях книги від рукопису до друкованого видання.

Навчити аналізувати видавниче оформлення книги та її структуру.

Студенти повинні:

Знати: шлях створення книги від рукопису до друкованого видання, видавниче оформлення книги, структуру книги.

Самостійна робота:

1. Співвідношення поняття “книга”, “видання”, “документ”.
2. Типологія книги.
3. Місце книги в соціальному комунікаційно-інформаційному процесі.
Формою самостійної роботи є ведення “Зошита для самостійних робіт”.

Практичні завдання

1. Аналіз видавничого оформлення книги.
2. Вивчення і аналіз структури книги.

Рекомендована література:

1. Закон України “Про авторське право і суміжні права”. – К., 1999.
2. ДСТУ 3017 – 95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47с.
3. Кушнарєнко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 181–191.
4. Мигонь К. Наука о книге: Почерк проблематики. – М.: Книга, 1991. – 198 с.
5. Книговедение: Энци. словарь. – М., 1982. – 664 с.
6. Швецова-Водка Г. Н. Книга и документ: соотношение понятий // Книга: Исслед. и материалы. – М., 1994. – Сб. 68. – С. 19–37.
7. Швецова-Водка Г. Н. Типология книги // Книга: Исслед. и материалы. – М., 1995. – Сб. 71. – С. 69–96.
8. Швецова-Водка Г. Н. Типология книги: Навч. посібник. – К.: Книжкова Палата України, 1999. – 80 с.

РОЗДІЛ II. ВИДАННЯ. ТИПОЛОГІЯ ВИДАНЬ

Тема 4. Неперіодичні текстові видання

Тема 4.1. Видання в залежності від цільового призначення і характеру інформації

Зміст теми

Видання як основний вид опублікованого документа. Визначення, відмінні риси. Державний стандарт України 3017 – 95 “ Видання. Основні види. Терміни та визначення”.

Асортимент видань на документальному ринку України. Міжнародні виставки української книги: “Книжковий світ”, “Книжковий сад” та ін. Конкурси “Краща книга року” та ін.

Класифікація видавничої продукції відповідно до найсуттєвіших ознак. Основні видавництва і книговидавничі організації України, їх діяльність.

Світове книговидання і випуск творів друку на Україні. Державна політика в галузі книговидання. Основні правові документи в галузі бібліотечної і книговидавничої справи.

Статистичний огляд видавничої діяльності України в поточному році. Видавничі рекорди України. Закон України. “Про державну підтримку книговидавничої справи на Україні”. Про державну підтримку книговидавничої справи на Україні”/2003 р./ Закон України “Про авторське право і суміжні права”.

Новинки видань на документальному ринку України.

Інформаційні видання, що представляють документальний ринок України: каталоги, проспекти, списки, державні бібліографічні покажчики Книжкової Палати України, інформація в спеціальній пресі.

Неперіодичні текстові видання в залежності від цільового призначення і характеру інформації.

Офіційні видання

Визначення і особливості. Читацька адреса. Підвиди офіційних видань. Основні підвиди офіційних видань. Інформаційно-пошукова система “Законодавство”.

Видавництва, що спеціалізуються на виданні офіційних документів. Документальний потік офіційних видань з правознавства, юридичних наук. Система видань і правових актів Президента України.

Офіційні документи, що мають юридичну силу в бібліотечній справі. Законодавче забезпечення діяльності бібліотек в умовах ринкових відносин.

Види видань офіційних документів: універсальні збірники, тематичні збірники, кодекси, окремі видання.

Підвиди офіційних видань: нормативно-правові, нормативно-інструктивні, нормативні видання з стандартизації, нормативно-констатуючі, методичні та інші.

Наукові видання

Визначення. Функціональне призначення, характер інформації. Наукові видання сучасної України: динаміка і тенденція розвитку. Проблеми випуску наукових видань на документальний ринок України.

Наукові видання фундаментальних, прикладних досліджень та досліджень, які розробляються. Звіти про науково-дослідницькі роботи, матеріали конференцій, з’їздів, симпозіумів, збірники наукових статей.

Узагальнюючі наукові видання: наукові біографії, дослідження, монографії, вибрані твори, зібрання творів, багатотомні капітальні праці, авторські і ювілейні збірники.

Науковці бібліотечної справи. Види видань їх праць. Видавництва, які спеціалізуються на виданні наукових видань.

Особливості структури наукових видань і науково-допоміжного апарату до них. Призначення. Основні елементи.

Науково-популярні видання

Визначення. Функціональне призначення. Читацька адреса. Видавництва, які спеціалізуються на виданні науково-популярних видань.

Науково-популярні видання для масового читача. Видання для спеціалістів суміжних наукових дисциплін. Видання для практичних працівників галузі.

Основні серії науково-популярних видань. Особливості видавничого оформлення і довідкового апарату науково-популярних видань.

Виробничо-практичні видання

Визначення, функціональне, читацьке призначення. Видавництва, що спеціалізуються на виданні виробничо-практичних видань. Основні серії. Місце виробничо-практичних видань на документальному ринку України.

Підвиди виробничо-практичних видань. Видання розраховані на професійне вдосконалення спеціалістів, їх підвиди: виробничі, практичні, монографії, посібники, рекомендації, їх завдання, відмінні риси.

Видання про обмін досвідом. Значення і особливості. Моновидання нарисового характеру.

Довідковий апарат виробничо-практичних видань, особливості їх конструкції.

Навчальні видання

Визначення, функціональне і читацьке призначення. Вимоги до навчальних видань.

Навчальні видання на сучасному документальному ринку України. Видавництва, що спеціалізуються на виданні навчальних видань. Основні серії навчальних видань.

Типологічні групування. Навчальні видання для дошкільного видання, загальноосвітньої школи, вищої школи, курсової системи.

Підвиди навчальних видань в залежності від ролі в учбовому процесі: підручники, навчальні посібники, практикуми, програмно-методичні видання, їх особливості і загальна характеристика.

Підручники. Функціональне призначення. Сучасний погляд на розвиток і функції підручника. Навчальні посібники, їх особливості і різноманітність. Збірники першоджерел і хрестоматій, збірники задач, диктантів, вправ, щоденники спостережень і книги для читання, практикуми і дидактичний роздатковий матеріал.

Наочні посібники. Плакати, схеми, таблиці, альбоми, комплекти портретів. Географічні та історичні карти та атласи.

Програмно-методичні видання. Завдання і читацьке призначення. Навчально-методичні видання для вчителів і викладачів. Методичні рекомендації для учнів. Навчальні видання і контрольні роботи.

Особливості конструкції, видавничого оформлення і довідкового апарату навчальних видань.

Суспільно-політичні видання

Суспільно-політичні видання як засоби масової комунікації.

Завдання і специфіка суспільно-політичних видань. Характер інформації: фактичний, концептуальний.

Підвиди суспільно-політичних видань: документальні, теоретично-пропагандистські, публіцистичні.

Документальні видання, їх склад і обсяг. Моновидання, брошури, їх значення і оперативність. Збірники документів, Тематичні збірники, їх функціональне призначення.

Теоретично-пропагандистські видання, їх зміст, особливості і характер інформації. Конструкція видань, їх оформлення.

Публіцистичні видання. Специфіка. Жанрові напрямки. Інформаційна публіцистика, аналітична, художня. Загальна характеристика.

Суспільно-політичні видання на сучасному документальному ринку України. Видавництва, що спеціалізуються на випуску суспільно-політичних видань. Основні серії.

Довідкові видання

Визначення. Значення довідкових видань як сховища інформації, їх завдання. Місце довідкових видань на документальному ринку України. Видавництва, які спеціалізуються на виданні довідкових видань. Основні серії.

Видавнича специфіка довідкових видань, їх конструкція і оформлення. Різноманітність підвидів.

Енциклопедичні видання, їх класифікація за характером інформації: універсальні, галузеві, персональні, регіональні; за способом розміщення статей: алфавітні, систематичні; за об'ємом: великі, малі, повні і неповні. Новинки енциклопедичних видань за поточний рік.

Словники. Функціональне призначення. Загальна характеристика основних підвидів. Термінологічні словники: тлумачні, одномовні і багатомовні, міжгалузеві і вузькогалузеві, тематичні. Лінгвістичні словники, їх особливості, підвиди. Словники в залежності від семантичної характеристики слів: фразеологічні, історичні, діалектичні, словники іноземних мов, словники неологізмів, архаїзмів та ін.

В залежності від формопояснюючих функцій: граматичні, орфографічні, словоутворювальні. В залежності від стилістичних відтінків слів: словники синонімів, антонімів, паронімів, труднощів слововживань, словники мови письменника, твору, жанру.

Довідники. Визначення, їх практична направленість. Характеристика основних підвидів, суспільно-політичні довідники, довідники-визначники, тематичні, бібліографічні. Виробничі довідники, їх читацьке призначення. Довідники для різних категорій читачів. Довідники-хронографи: літописи і хроніки, історичні, бібліографічні та інші.

Путівники по пам'ятних та історичних місцях, по музеях.

Каталоги музейних зібрань, виставок, колекцій особистих бібліотек і архівів.

Побутові довідники: адресно-телефонні книги, списки членів організацій, зведені розклади руху транспорту, довідники поштових індексів, кулінарні довідники, довідники про домовленню та ін.

Новинки словників і довідників на документальному ринку за поточний рік.

Видання для дозвілля

Їх роль та функціональне призначення. Практичні видання для аматорів. Читацьке призначення. Загальна характеристика підвидів. Посібники і керівництва: ілюстровані буклети, робочі таблиці, схеми та ін.

Розважальні видання, збірники кросвордів, психологічні практикуми. Збірники спортивних та інших ігор.

Місце видань для дозвілля на документальному ринку України. Основні серії.

Рекламні видання

Визначення. Рекламні видання як засіб інформації. Функціональне і читацьке призначення. Загальна характеристика підвидів. Економічні /торгівельно-промислові/, рекламні видання. Видання, які рекламують історико-культурні об'єкти і заходи.

Особливості поліграфічного і художнього оформлення рекламних каталогів, буклетів, листівок та інших видань.

Місце рекламних видань на документальному ринку України. основні серії.

Літературно-художні видання

Видання. Визначення. Специфіка і своєрідність характеру інформації літературно-художніх видань.

Видавництва які спеціалізуються на випуску літературно-художніх видань. Основні серії.

Місце літературно-художніх видань на документальному ринку України. Наповнення документального ринку України літературно-художніми виданнями за останні роки.

Мета: навчити студентів класифікувати видавничу продукцію в залежності від різних ознак, зокрема за цільовим призначенням і характером інформації.

Студенти повинні:

Знати: за якими ознаками характеризуються неперіодичні текстові видання в залежності від цільового призначення і характеру інформації.

Вміти: визначити вид текстового видання в залежності від цільового призначення і характеру інформації.

Самостійна робота

Стандартизація термінів та визначення видів видань. Формою самостійної роботи є ведення “Зошита для самостійних робіт”.

Практичні завдання

1. Підбір прикладів нормативно-правових документів, їх характеристика.
2. Аналіз науково-популярних видань.
3. Визначення видів навчальних видань, визначення їх особливостей.
4. Характеристика особливостей рекламних видань та видань для дозвілля.
5. Характеристика енциклопедичних видань за ознаками.
6. Аналіз словників і довідників як виду довідкових видань.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1955. – 47 с.
2. ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне видання. Терміни та визначення. – К., 1999. – 24 с.
3. *Кушнарєнко Н. М.* Документоведение: Учебн. – Х., 1997.
4. Типология изданий. – М., 1990. – С. 23–67.
5. *Швецова-Водка Г. Н.* Типология книги: Навчальний посіб./Рівн. Держ. Ін-т культури. – К.: Кн. Палата України, 1999. – 80 с.

Тема 4.2 Видання за складом тексту і структурою

Зміст теми

Загальні поняття ознак. Характеристика основних видів. Моновидання, їх масовий характер. Основні сучасні серії.

Збірники, різноманітність ознак класифікації/цільове призначення, тема, читацька адреса, географічна, національна та ін./.

Вибрані твори. Основні критерії добору творів. Зібрання творів, їх склад, структура. Повні зібрання творів, зібрання творів і твори.

Науково-довідковий апарат, його елементи /вступ, післямова, коментарі, примітки, допоміжні покажчики та інші матеріали/.

Літературно-художні видання як найбільш розповсюджений вид видань у публічних бібліотеках, їх характеристика.

Наукові видання. Функціональне і читацьке призначення. Склад матеріалів і структура. Зібрання творів. Повні, академічні, їх особливості. Довідковий апарат наукових видань.

Масові літературно-художні видання. Призначення. Склад матеріалів, структура. Зібрання творів. Вибрані твори. Збірники, їх різновидність. Моновидання. Основні серії.

Мета: закласти основи знань з класифікації видань за складом тексту і структурою.

Студенти повинні:

Знати: види видань за складом основного тексту і структурою.

Вміти: визначати вид текстового видання за складом тексту і структурою, аналізувати довідковий апарат літературно-художніх видань.

Самостійна робота

Стандартизація термінів та визначення виду видань за складом тексту і структурою.

Практичні заняття

1. Порівняльна характеристика різних видань за складом тексту і структурою.
2. Порівняльний аналіз довідкового апарату літературно-художніх видань різних видів.

Рекомендована література:

1. ГОСТ 7.60-90 Издания. Основные виды. Термины и определения. – М., 1990. – 29с.
2. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1955. – 27 с.

3. ДСТУ 3018-95. Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. – К., 1955. – 27 с.
4. Барыкин В. С. Справочный аппарат изданий художественной литературы/ ВКП. – М., 1978. – 148 с.
5. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учебник. – Х., 1997. – С. 178–181.
6. Типология изданий. – М.: Книжная палата, 1990. – 105 с.
7. Шведова-Водка Г. Н. Типология книги: Навч. пос. – К., 1999.

Тема 4.3 Видання за ступенем аналітико-синтетичної обробки документів

Зміст теми

Інформаційні видання як різновидність опублікованих вторинних документів. Визначення. Передумови їх виникнення. Роль та функції, функціональне призначення. Особливості характеру інформації.

Інформаційні видання, їх підвиди за ступенем згорнутості первинного документа: бібліографічні, реферативні, оглядові.

Бібліографічні видання, їх підвиди. Класифікація бібліографічних видань за сукупністю ознак: функціональним призначенням, змістом документів, що відображаються за часом видання, ступенем повноти, видом бібліографічного групування; способом бібліографічної характеристики документів, що відображаються.

Реферативні видання. Характерні риси, призначення. Реферативні журнали (РЖ), сучасні інформаційні центри, що випускають РЖ. Реферативні збірники (РЗ), експрес-інформації (ЕІ), реферати на картках, їх методичні особливості.

Оглядові видання, їх місце в системі інформаційних видань. Характер інформації, призначення. Види оглядів: бібліографічні, реферативні, аналітичні; в залежності від змісту: галузеві, міжгалузеві, тематичні, персональні, українознавчі та ін.

Мета: сформувати знання з класифікації документів за ступенем АСОД.

Студенти повинні:

Знати: визначення інформаційного видання, його зміст, завдання, підвиди за ступенем згорнутості первинного документа.

Вміти: охарактеризувати інформаційне видання.

Самостійна робота

Інформаційні видання як вид вторинного документа.

1. Методика складання бібліографічного покажчика, список, огляду.
2. Характеристика реферативних видань, як виду інформаційного видання.
3. Характеристика оглядових видань.

Рекомендована література

1. ГОСТ 7.0-84 Библиографическая деятельность. Основные термины и определения. – М., 1985. – 24 с.
2. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
3. Коршцов О. П. Библиографоведение: Общий курс: Учебник. – М., 1990.
4. Кушнарченко Н. Н. Документоведение. – Х., 1997.
5. Типологія зданій. – М., 1990. – С. 166–180.
6. Швецова-Водка Г. М. Загальне бібліографознавство: Навчальн. посібник. – Рівне, 1995. – С. 105–110.

Тема 5. Серіальні видання

Тема 5.1 Періодичні видання зміст теми

Зміст теми

Поняття про періодичні видання. Їх особливості і відмінні риси. Газети, їх роль. Суспільно-політичні газети. Всеукраїнські, крайові, обласні, районні, міські газети, багатотиражки. Газети інших країн. Спеціалізовані газети. Читацька адреса, характер інформації газет, їх структура. Періодичність випуску.

Місце газет на документальному ринку України.

Журнали. Загальна класифікація за призначенням, змістом та іншими ознаками. Громадсько-політичні, наукові, науково-популярні, виробничо-практичні, літературно-художні та інші журнали.

Журнальні видання на сучасному документальному ринку України.

Періодичні збірники, бюлетені, календарі.

Види і зміст матеріалів, що публікуються на сторінках періодичних видань. Специфіка бібліографічної інформації.

Мета: дати студентам знання про періодичні видання. Навчити характеризувати газетні та журнальні видання.

Студенти повинні:

Знати: особливості і відмінні риси періодичних видань. Види періодичних видань та їх структуру. Класифікацію періодичних видань.

Вміти: визначати види газет, характеризувати матеріали, видрукувані на сторінках періодичних видань, аналізувати фахові періодичні видання.

Самостійна робота

Охарактеризувати критико-бібліографічні матеріали, опубліковані на сторінках журнальних видань.

Практичні завдання

1. Визначення видів газет та характеристика друкованих матеріалів.
2. Характеристика газет як виду періодичних видань.
3. Характеристика журналу як виду періодичного видання.
4. Характеристика журналів “Бібліотечний вісник”, “Вісник Книжкової Палати”, “Бібліотечна планета (для бібліотекарів)”, “Секретар-референт”, “Офіс” (для діловодів).
5. Визначення видів журналів та характеристика друкованих матеріалів.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47с.
2. Книговедение: Энциклопедический словарь. – М., 1982. – С. 663–664 с.
3. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С.217–221.
4. Левицкий И. Г. Типологическая классификация журналов//Изд. дело. – М., 1983. – С. 32–43.
5. Типология изданий. – М., 19910. – С. 173–202.
6. Типология периодических изданий: Сб. статей. – Ростов н/Д, 1983. – 160 с.

Тема 5.2. Видання, що продовжуються

Зміст теми

Визначення. Специфіка видань, що продовжуються. Читацьке і функціональне призначення. Місце видань, що продовжуються на документальному ринку України.

Збірники: наукові, науково-популярні, літературно-художні.

Бюлетені, їх характер. Нормативні, статистичні, рекламні та ін.

Календарі, їх особливості. Використання календарів.

Мета: вивчити специфіку видань, що продовжуються, їх особливості, специфіку використання.

Студенти повинні:

Знати: специфіку, читацьке і функціональне призначення видань, що продовжуються.

Вміти: давати характеристику бюлетеням, збірникам, календарям різних видів.

Самостійна робота

1. Визначити види, різновиди видань, що продовжуються.
2. Охарактеризувати календарі “Знаменних і пам’ятних дат”.
3. Розкрити особливості бюлетенів, що носять офіційний характер.

Практичні завдання

1. Характеристика бюлетеня і збірника.
2. Характеристика календарів різних видів.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
2. Кушнарєнко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 222–232.
3. Типологія документа/ВКП. – М., 1990. – С.173–202.
4. Шведова-Водка Г. М. Типологія документа. – К., 1998.

Тема 6. Нестекстові видання

Тема 6.1. Картографічні видання

Зміст теми

Специфіка картографічних видань. Визначення. Типологічна характеристика, особливості оформлення. Характер інформації. Карти, їх допоміжні елементи. Легенда карти як зведення умовних знаків, вимоги до них. Читацька адреса і функціональне призначення карт. Види карт за територіальною ознакою, за об’єктом дослідження, за широтою охоплення матеріалу.

Атласи. Відмінні риси. Особливості оформлення. Використання атласів.

Глобуси, їх особливості оформлення, відмінні риси, види. Місце картографічних видань на документальному ринку України.

Мета: вивчити специфіку картографічних видань. Сформулювати розуміння понять: карта, атлас, глобус.

Студенти повинні:

Знати: визначення, специфіку, особливості оформлення картографічних видань. З’ясувати різницю між картою, атласом, глобусом.

Вміти: читати карту за допомогою допоміжних позначень, класифікувати картографічні видання.

Самостійна робота

Підібрати приклади топографічних, оглядово-топографічних, оглядових карт.

Практичне завдання

Класифікація картографічного видання.

Рекомендована література

1. ГОСТ 21667-76 Картография: термины и определения. – М., 1976. – 44 с.
2. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.

3. Книговедение: Энциклопедический словарь. – М., 1982. – 664 с.
4. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 246–255.
5. Салишев К. А. Картоведение: Учебн. – М., 1076. – 438 с.
6. Типология изданий/ВКЛ. – М., 1990. – С. 145–160.

Тема 6.2. Нотні видання

Зміст теми

Багатоаспектність системи класифікації. Види нотних видань. Наукові, навчальні, концертні видання. Коротка характеристика. Читацьке призначення.

Види нотних видань за характером виконання музичних творів: сценічні, інструментальні, вокально-хорові, змішані.

Характеристика жанрів. Партитури, дирекції, оркестрові голо-си, клавіри та ін. Особливості нотних видань за структурою і матеріальною конструкцією.

Нотні видання на документальному ринку України.

Мета: визначити особливості нотних видань. Навчити розрізняти нотні видання за різними ознаками.

Студенти повинні:

Знати: види нотних видань за функціональним призначенням, за характером інформації, жанрами.

Вміти: визначати види і підвиди нотних видань за сукупністю ознак.

Самостійна робота

Підібрати приклади нотних видань різних за виконанням музично-го твору: сценічні, інструментальні, вокально-хорові, змішані.

Практичне завдання

Класифікація нотних видань за сукупністю ознак.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95. Видання. Основні види. Терміни та визначення. К., 1995. – 47с.

2. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учеб. – Х., 1997. – С. 238–245.
3. Типология изданий /ВКЛ. – М., 1990. – С. 139–144.
4. Ту 29.01-36-79. Нотные издания. – М., 1979. – 12 с.

Тема 6.3. Образотворчі видання

Зміст теми

Визначення. Стандартизація образотворчих видань, читацьке і функціональне призначення. Особливості конструкції. Різновидність ознак класифікації.

Види образотворчих видань за формою технічного друку. Плакати: громадсько-політичні, нормативно-інструктивні, виробничі, науково-популярні, навчальні, рекламні.

Художні продукції, їх значення і класифікація. Термін “естампи”. Різновидність естампів за технікою виконання: ксилографія, ліно-грав’юра, літографія.

Образотворчі листівки: громадсько-політичні, репродуктивні, видові, вітальні і т. д.

Альбоми. Визначення. Альбоми образотворчого мистецтва. Фото-альбоми. Науково-технічні альбоми. Їх використання.

Прикладна графіка. Її практичне застосування. Календарі, етикетки, торгові марки та ін.

Місце образотворчих видань на документальному ринку України.

Мета: вивчити особливості образотворчих видань, визначити їх види і підвиди.

Студенти повинні:

Знати: систематизацію образотворчих видань, визначення, особливості конструкції, види і форми технічного друку.

Вміти: визначати види і підвиди образотворчих видань.

Самостійна робота

Здійснити класифікацію плаката та альбому за класифікаційними ознаками.

Практичне завдання:

Порівняльна характеристика різних видів образотворчих видань.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
2. Кушнарєнко Н. Н. Документоведение: Учебн. – Х., 1997. – С. 256–270.
3. Татарин И. С. Мир в открытке. – М., 1978. – 128 с. Типология изданий / ВКП. – М., 1990. – С.149–153.

Тема 7. Видання для дітей

Тема 7.1. Неперіодичні видання для дітей

Загальне уявлення про склад літератури для дітей. Видавництва, що спеціалізуються на виданні дитячої літератури. Основні серії. Видання для дітей різних вікових груп. Особливості змісту і мови видань, поліграфічне і художнє оформлення видань для дітей.

Дитячі видання на документальному ринку України. Основні види неперіодичних видань, їх багатотиражна структура.

Літературно-художні видання. Види видань за складом текстів і структурою. Тематика творів. серії для школярів і дітей дошкільного віку.

Навчальні видання, їх різновидності.

Довідкові видання для дітей. Відмінні риси енциклопедій і енциклопедичних словників. Словники для дітей, їх функціональне призначення і характер інформації.

Довідники для школярів. Календарі. Нетекстові видання для дітей, їх призначення та особливості.

Мета: з'ясувати відмінні риси між виданнями для дітей та виданнями для дорослих, визначити особливості оформлення тексту, побудови видань для дітей.

Студенти повинні:

Знати: особливості літератури для дітей, особливості змісту, поліграфічного і художнього оформлення.

Вміти: аналізувати види неперіодичних видань, їх багатотиражну структуру.

Самостійна робота

1. Визначити види видань за складом тексту і структурою для дітей.
2. Розкрити розмаїття навчальних видань, їх різновиди.

Практичне завдання

1. Порівняльний аналіз літературно-художніх видань різних за складом тексту і структурою.
2. Аналіз науково-пізнавальних видань енциклопедичного характеру.
3. Характеристика довідкових видань для дітей різних вікових груп.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47с.
2. Гречихин А. А. Типология А. А. Типология учебно-педагогической книги. – М., 1985. – 59 с.
3. Лавров Н. П. Изнание художественной детской литературы по искусству, филологии: Учебн. пос. – М., 1979. – 264 с.
4. Рыбина Е. Ф., Томашева Е. Н. Библиография литературы для детей: Учебник. – М., 1984. – 225 с.
5. Типология изданий/ВКП. – М., 1990.

Тема 7.2 Періодичні видання і видання, що продовжуються для дітей

Зміст теми

Періодичні видання для дітей, їх види.

Газети для дітей. Характер матеріалів і особливості видань.

Система журналів для дітей, їх завдання. Характер матеріалу. Види матеріалів, що друкуються в журналах, їх специфіка, призначення бібліографічних матеріалів у журналах, їх використання.

Мета: вивчити особливості періодичних видань і видань, що продовжуються для дітей.

Студенти повинні:

Знати: особливості періодичних видань для дітей, характер матеріалу, специфіку.

Вміти: характеризувати періодичні видання для дітей.

Самостійна робота

Аналізувати бібліографічні матеріали, надруковані в журналах для дітей.

Практичні завдання

1. Характеристика газет для дітей різних вікових груп.
2. Аналіз журналів для дітей різних вікових груп.

Рекомендована література

1. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К., 1995. – 47 с.
2. *Гречихин А. А.* Типология учебно-педагогической книги. – М., 1985. – 59 с.
3. *Лавров Н. П.* Издание художественной детской литературы по искусству, филологии: Учебн. пос. – М., 1979. – 264 с.
4. Рыбина Е. Ф., Томашева Е. Н. Библиография литературы для детей: Учебник. – М., 1984. – 225 с.
5. Типология изданий/ВКП. – М., 1990.

РОЗДІЛ III.

ТЕМА 8. Документи на сучасних носіях інформації

Зміст теми

Визначення понять “нетрадиційний”, “сучасний” документ. Документи на інших мовних системах призначення документів на сучасних носіях інформації, їх особливості використання, умови роботи з ними. Види документів на сучасних носіях інформації за способом їх запису та відтворення інформації: перфорований, магнітний, оптичний, голографічний, мікрографічний.

Мета: ознайомитись з видами документів на сучасних носіях інформації.

Студенти повинні:

Знати: особливості документів на сучасних носіях інформації, їх використання.

Вміти: дати характеристику документам на сучасних носіях інформації.

Самостійна робота

Підібрати приклади перфорованого, мікрографічного, оптичного, документа в фонді бібліотеки.

Практичне завдання

Визначити особливості мікрографічного документа.

Рекомендована література

1. *Кушнарченко Н. Н.* Документоведение: Учебн. – К., 2000. – с. 391–452.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про бібліотеки і бібліотечну справу”//Бібл. вісник. – № 2. – 1995. – С. 1–5.
2. Закон України “Про друковані засоби масової інформації /пресу/ в Україні”//Голос України, 8 грудня 1992.
3. Закон України “Про інформацію”//Голос України, 13 листопада 1992.
4. ДСТУ 3017-95 Видання. Основні види. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1995. – 47 с.
5. ДСТУ 3018-95 Видання. Поліграфічне виконання. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт, 1995. – 24 с.
6. ДСТУ 2737-94 Записування та відтворення інформації. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1994. – 178 с.
7. ДСТУ 2392-94 Інформація та документація. Базові поняття. Терміни та визначення. – К.: Держстандарт України, 1994. – 53 с.
8. *Асеев Г. Г. Шейко В. Н.* Информационные технологии в документоведении: Учебн. пособие. – Х., 1997. – 290 с.
9. *Баренбаум И. Е.* История книги. – 2-е изд. – М., 1984. – 247 с.
10. Книговедение: Энциклопедический словарь. – М.: Сов. энциклопедия, 1982. – 664 с.

11. Короткий термінологічний словник з бібліографознавства та соціальної інформатики / Г. М. Швецова-Водка, Г. В. Сілкова, Л. О. Черепуха та ін. – К.: Кн. Палата України, 1999. – 116 с.
12. Кулешов С. Документальні джерела наукової інформації. – К.: УкрІНТЕЛ, 1995. – 191 с.
13. Кушнарченко Н. Н. Документоведение: Учебник. – 3-е изд. – К: Знання, 2001. – 460 с.
14. Кушнарченко Н. М., Удалова В. К. Наукова обробка документів: Підручник. – К.: Київ ДМЦНЗКІМУ, 2003. – 316 с.
15. Мигонь К. Наука о книге. Очерк проблематики. – М.: Книга, 1991. – 198 с.
16. Правові та нормативні документи з видавничої справи: Тематична добірка / Уклад. Г. М. Пліса. – К.: Кн. Палата України, 1999. – 52 с.
17. Соколов А. В. Информационный поход к документальной коммуникации: Учебн. пособие. – Л., 1988. – 88 с.
18. Столяров Ю. Н. Библиотечный фонд: Учебник. – М., 1991. – 271 с.
19. Типология изданий. – М.: Кн. Палата, 1990. – 231 с.
20. Хойнацький М. Основи стандартизації// Вісн. Кн. Палати. № 3–4. – 1997.
21. Швецова-Водка Г. М. Типологія документа: Навч. пос./ Рівн. Держ. Ін-т культури. – К.: Кн. Палата України, 1998. – 80 с.
22. Швецова-Водка Г. Н. Функции и свойства документа в системе социальных коммуникаций // Книга: Исслед. и материалы. Сб. 69. – 1994. – С. 37–57.
23. Швецова-Водка Г. Н. Функциональная сущность и свойства книги// Книга: Исслед. и материалы. Сб. 71. – 1995. – С. 69–96.